

STRATEGIJE ZA IZVAJANJE PROŽNIH OBLIK UČENJA IN POUČEVANJA S POMOČJO UČNEGA E-OKOLJA *SLOVENŠČINA NA DLANI*

SIMONA PULKO IN NATALIJA ULČNIK

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija.

E-pošta: simona.pulko@um.si, natalija.ulcnik@um.si

Povzetek Prispevek navaja strategije prožnih oblik učenja in poučevanja, ki so bile načrtane v okviru projekta *Slovenščina na dlani* in usklajene s sodelujočimi vzgojno-izobraževalnimi zavodi. Izpostavlja tudi konkretne možnosti vključevanja prožnih oblik učenja v jezikovni pouk slovenščine in poudarja specifične inovativnega učnega e-okolja, ki ga v projektu pripravljamo.

Ključne besede:

strateški dokument, projekt, slovenščina, jezikovni pouk, didaktika.

1 Uvod

V projektu smo na podlagi specifik učnega e-okolja *Slovenščina na dlani* začrtali smernice in zasnovali strategije za izvajanje prožnih oblik učenja in poučevanja. V strateškem dokumentu smo v sodelovanju z učiteljicami in učitelji slovenščine z vzgojno-izobraževalnih zavodov (v nadaljevanju VIZ), vključenih v projekt,¹ dokončno opredelili strategije prožnih oblik učenja, ki jih bodo učiteljice in učitelji v šolskem letu 2020/21 uvajali v učni proces pri predmetu slovenščina. Določili smo načine vključevanja prožnih oblik učenja v pouk in izpostavili specifikke ter prednosti učnega e-okolja *Slovenščina na dlani*. Osnova za izvajanje strategij je bil sprejem strateškega dokumenta na posameznih VIZ, in sicer z letnim delovnim načrtom za šolsko leto 2020/21.² Uspešna izvedba strategij prožnih oblik učenja na posameznih VIZ se upošteva kot rezultat projekta.

2 Strategije prožnih oblik učenja

Strategije prožnih oblik učenja pri pouku slovenščine so usklajene z učnimi načrti (prim. Poznanovič Jezeršek idr. 2008, Poznanovič Jezeršek idr. 2018) in zajemajo:

- doseganje ciljev pri predmetu slovenščina z rabo učnega e-okolja *Slovenščina na dlani*;
- spodbujanje učenja z vključevanjem informacijskih tehnologij pri posameznih učnih aktivnostih in delo z informacijskimi tehnologijami pri posameznih učnih aktivnostih (doseganje ciljev pri predmetu slovenščina z rabo računalnikov, tablic in pametnih telefonov; pri slednjih naj bo ta raba občasna in smiselna, osmišljena, zlasti pri delu v dvojicah ali v manjših skupinah), s tem pa razvijanje digitalne zmožnosti ter hitrejše in kakovostnejše doseganje učnih ciljev;
- ozaveščanje o odgovornem poseganju v splet, iskanje informacij o jezikovnih vprašanjih na spletu, prepoznavanje kakovostnih spletnih strani z informacijami o jezikovnih vprašanjih;

---

¹ Sodelujoči VIZ so navedeni na projektni spletni strani: <http://projekt.slo-na-dlani.si/sl/o-projektu/>.

² Za sprejem dokumenta je veljala objava na spletni strani vzgojno-izobraževalnega zavoda ali izjava o sprejetju strategije z datumom sprejema in podpisom odgovorne osebe vzgojno-izobraževalnega zavoda, dostavljena izvajalcu projekta.

- reševanje jezikovnih zadreg z rabo ustreznih jezikovnih priročnikov v e-obliki (pravopisni, slovnični, slovarski priročniki v e-obliki);
- spodbujanje samovrednotenja in vrstniškega vrednotenja (kritičen razmislek o ustreznosti odgovorov, sposobnost primerjanja odgovorov ...);
- spodbujanje sodelovalnega učenja (razvijanje empatije ...);
- izvajanje formativnega spremljanja v okviru učnega e-okolja *Slovenščina na dlani* (takojsnja povratna informacija, samodejna obdelava podatkov, statistika rezultatov, dosežkov ...).

Strategije v širšem smislu pripomorejo k razvijanju digitalnih zmožnosti in k hitrejšemu ter h kakovostnejšemu doseganju učnih ciljev.

3 Načini vključevanja prožnih oblik učenja v jezikovni pouk slovenščine

Načini vključevanja prožnih oblik učenja v pouk slovenščine so vezani na vključevanje smernic za delo z učnim e-okoljem *Slovenščina na dlani* v učni proces. Nanašajo se na:

- vključevanje informacijske tehnologije, delo z računalniki, s tablicami ali pametnimi telefoni (hitro in učinkovito posredovanje podatkov),
- spodbujanje sodelovalnega učenja,
- občasno in preišljeno spodbujanje samovrednotenja in vrstniškega vrednotenja (kritičen razmislek o ustreznosti odgovorov, sposobnost primerjanja odgovorov ...),
- izvajanje formativnega spremljanja (samodejna obdelava podatkov, statistika rezultatov, dosežkov ...).

4 Specifike in prednosti učnega e-okolja Slovenščina na dlani³

E-okolje *Slovenščina na dlani* je prosto dostopno, prilagojeno za delo preko spletnih brskalnikov z računalniki, s tablicami in pametnimi telefoni; omogoča tudi projiciranje in tiskanje izbranih delov.

---

³ Povzeto po Ulčnik, Krajnc Ivič, Pulko, Šek Mertük, Ojsteršek, Verdonik 2017.

Z njim lahko vadijo in se učijo tudi osebe s posebnimi potrebami, zagotavlja namreč enake možnosti za vse in spodbuja enakost med različnimi potrebami učečih.

E-okolje predstavlja odziv na potrebe učiteljev, učiteljic in učencev, učenk ter delovnega trga, prilagoditev izobraževalnega sistema novim potrebam, značilnostim družbe in omogoča vseživljenjsko izobraževanje.

Vključuje izdelavo zalednih korpusov, ki temeljijo na aktualnih, pravopisno-slovnično ustreznih besedilih, povezanih z interesi ciljne skupine. Na korpus je vezana izdelava samostojno delujočih učnih e-orodij, namenjenih avtomatskemu tvorjenju in pregledovanju pravopisno-slovničnih, leksikalnih in besedilnih vaj, prilagojenih zmožnostim in predznanju učečih se, opremljenih z bazo znanja in ustreznimi razlagami.

S svojo zasnovo predpostavlja dvig motiviranosti uporabnikov, uporabnic za učno snov in izvajanje vaj, nalog. Motiviranost podpiramo tudi s privlačnim grafičnim oblikovanjem in z dodajanjem elementov računalniških iger ter s prilagoditvijo vaj predznanju uporabnikov, uporabnic.

Omogoča (delno) avtomatsko ocenjevanje, možnost tvorbe novih vprašanj in pojasnjevanje napačnih rezultatov.

Elektronski vmesnik za vaje omogoča individualno in skupinsko delo ter je prilagojen dvema tipoma uporabnikov, uporabnic: 1) učiteljem, učiteljicam in 2) učencem, učenkam oz. dijakom, dijakinjam. Prvi imajo na voljo funkcionalnosti ustvarjanja skupin, določanja nalog posameznikom, posameznicam ali vsem v skupini, vpogled v izvajanje nalog in uspešnost vsakega posameznega učenca, učenke ali skupine, vpogled v statistiko ipd. Skrbniški vmesnik za učitelje, učiteljice omogoča generiranje vprašanj, izbiro vsebin in spremljanje napredka učečih se. Učeči se imajo na voljo funkcionalnosti izvajanja nalog, predpisanih s strani skrbnika, skrbnice, izvajanja nalog po lastni izbiri, vpogled v rezultate svojih nalog, statistiko itd.

Upoštevane so učne vsebine, standardi znanja in didaktična priporočila od 6. razreda do zaključnega letnika srednjih šol. Z učnim e-okoljem so doseženi cilji, po katerih nacionalno pomemben predmet slovenščina omogoča razvijanje ključnih zmožnosti vseživljenjskega učenja, učinkovitega sporazumevanja v slovenskem (knjižnem)

jeziku, socialno, kulturno, estetsko in medkulturno zmožnost, učenje učenja, informacijsko in digitalno pismenost, samoiniciativnost, kritičnost, analitične sposobnosti, podjetnost in ustvarjalnost.

E-okolje učiteljem, učiteljicam bistveno olajša delo, ponuja nabor kakovostnih e-orodij za različne dejavnosti z učenci, učenkami, in sicer kjer koli in kadar koli, ne samo v šolskem okolju. E-okolje od učiteljic in učiteljev ne zahteva posebnega časa za pripravo, v veliki meri omogoča takojšnjo povratno informacijo o učenčevi uspešnosti, ki je ovrednotena kvantitativno in kvalitativno.

Upoštewane so učne metode in pedagoške prakse, pri katerih je v ospredju vključevanje novih tehnologij z možnostjo nenehnega dostopa do učnih virov, individualizacija oz. prilagajanje zmožnostim in potrebam uporabnikov ob upoštevanju njihovih specifik, spontano učenje, problemski pristop, kritično in ustvarjalno razmišljanje, analitično-sintetično razmišljanje, reševanje problemov in podjetnost. Vključeni so modeli skupnega in družbenega učenja, omogočena je uporaba in ustvarjanje povezane učne skupnosti (mreženje).

Vse dejavnosti so sistematično zastavljene ter horizontalno in vertikalno povezane.

Učno e-okolje teži k zvišanju jezikovne zmožnosti in povečanju usposobljenosti učencev, učenk, dijakov, dijakinj za uporabo digitalnih virov in orodij, posledično pa k dvigu njihovih splošnih zmožnosti. S spodbujanjem aktivnega vključevanja uporabnikov, uporabnic in prožnih oblik učenja se lahko izboljšajo možnosti posameznikov, posameznic za uspešno vključevanje v družbo in na trg dela; omogočeno je pridobivanje spretnosti, ki olajšajo delovanje v sodobni informacijski družbi in zagotavljajo prilagodljivost na spreminjajoče se zaposlitvene potrebe.

5 Sklep

Izdelano učno e-okolje *Slovenščina na dlani* bo od konca septembra 2021 prosto dostopno vsem vzgojno-izobraževalnim zavodom ter širši javnosti, in sicer preko spletnih brskalnikov po licenci Creative Commons (Priznanje avtorstva CC-BY). Dostop bo mogoč brez avtentikacije ali z avtentikacijo s pomočjo registracije in z avtentikacijo s pomočjo ARNES AAI. Dostop z registracijo bo omogočal, da se bo vsakemu uporabniku, uporabnici ob vsakem trenutku odprl individualni profil z že

opravljenimi nalogami in statistiko rezultatov, kar obenem pomeni, da bo omogočen tudi vpogled v lastne aktivnosti in napredek.

Literatura

- Mojca POZNANOVIČ JEZERŠEK idr., 2008: *UČNI načrt. Slovenščina. Gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Dostop 4. 11. 2020 na http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_slovenscina_gimn.pdf.
- Mojca POZNANOVIČ JEZERŠEK idr., 2018: *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. Ljubljana: Republika Slovenija, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostop 4. 11. 2020 na https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf.
- Slovenščina na dlani*. Dostop 4. 11. 2020 na <http://projekt.slo-na-dlani.si/sl/>.
- Natalija ULČNIK, Mira KRAJNC IVIČ, Simona PULKO, Polonca ŠEK MERTŪK, Milan, OJSTERŠEK, Darinka VERDONIK, 2017: Prijavni obrazec projekta *Slovenščina na dlani*. Maribor: Univerza v Mariboru.